

La inserció laboral de la població immigrada

L'estat de la immigració a Catalunya. Anuari 2008

Miguel Pajares

Abril 2009

Dossier de premsa

[Conclusions principals]

L'any 2008, la pèrdua d'ocupació de la població estrangera treballadora va afectar més els homes que les dones.

Els col·lectius més afectats pel creixement de l'atur, en termes absoluts, són el marroquí, l'equatorià, el senegalès i el romanès.

No hi ha evidències que la crisi hagi incrementat el treball dels estrangers en l'economia submergida. La meitat de la pèrdua de treball dels estrangers el 2008 s'ha produït en l'economia submergida.

Amb la crisi, ha crescut la proporció de treballadors agrícoles i de treballadors de la llar, que en el cas del col·lectiu bolivià es concentra en un de cada tres treballadors.

S'ha incrementat el percentatge de treballadors estrangers autònoms, essent el col·lectiu xinès el que compta amb un nombre més elevat. En aquest col·lectiu, un de cada quatre treballadors és autònom.

La població immigrada se segueix concentrant en les categories laborals més baixes, tot i que l'any 2008 han millorat lleugerament la seva distribució en altres categories. La població marroquina està especialment concentrada en les categories més baixes.

1. L'atur està afectant proporcionalment més els estrangers que la població autòctona

La crisi econòmica pren aquí, més que en cap altre lloc d'Europa, la forma de crisi de l'ocupació. La taxa d'atur a Catalunya era, en concloure el 2008, de l'11%, gairebé el doble de la que hi havia un any abans.

A la taula 1 veiem que, a finals del 2008, a Catalunya hi havia **593.200 persones estrangeres ocupades, que constitueixen el 17,5% del total de la població ocupada**. El percentatge era molt semblant al de l'any anterior (17,6%), però en termes absoluts s'havia produït una pèrdua important d'ocupació, que afectava tant els autòctons com els immigrants.

En la mateixa taula veiem que durant el 2008 **la població autòctona va perdre 115.900 ocupats i la immigrada en va perdre 32.400**, la qual cosa en termes relatius va comportar la pèrdua del 4,0% dels ocupats autòctons i del 5,2% dels ocupats immigrants.

Ara bé, si prenem el període temporal del **1er trimestre del 2008 al primer trimestre del 2009**, **la pèrdua d'ocupació de la població estrangera és molt més acusada, ja que ha perdut 104.000 llocs de treball**. Aquests canvis tan sobtats i pronunciats es deuen a que la major pèrdua d'ocupació s'ha produït entre els mesos de desembre i gener (i que han quedat recollits en la 1a EPA trimestral del 2009).

Taula 1. Evolució de la població ocupada. Catalunya, 2005-2008

	Població total		Població autòctona		Població amb nacionalitat estrangera	
	Total	Variació respecte a l'any anterior	Total	Variació respecte a l'any anterior	Total	Variació respecte a l'any anterior
Quart trimestre 2005	3.359.200		2.899.900		459.300	
Quart trimestre 2006	3.452.000	92.800	2.881.200	-18.700	570.800	111.500
Quart trimestre 2007	3.547.300	95.300	2.921.700	40.500	625.600	54.800
Quart trimestre 2008	3.399.000	-148.300	2.805.800	-115.900	593.200	-32.400

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Població Activa (Instituto Nacional de Estadística).

La taxa d'atur de la població immigrada va arribar al **20,2% a finals del 2008**, mentre que la de la població autòctona va arribar al 9,8% (taxa mitjana: 11,8%). Així, la taxa d'atur dels immigrants va créixer 8,7 punts percentuals, mentre que la del conjunt de la població catalana va créixer 5,2 punts percentuals.

Si prenem les dades del **primer trimestre del 2009**, la situació encara s'aguditzava més. **L'atur de la població estrangera a Catalunya s'enfila fins al 30,5%** mentre que el de la població autòctona creix més moderadament fins a situar-se en el **12,7%**. És a dir, entre la població estrangera l'atur puja més de 10 punts percentuals en un trimestre; entre la població autòctona gairebé tres punts.

2. L'any 2008, la pèrdua d'ocupació de la població estrangera treballadora va afectar més els homes que les dones.

Segons l'EPA, la taxa d'ocupació, tant de la població autòctona com de l'estrangera, va disminuir durant el 2008. En tots dos casos va disminuir més la taxa dels homes que la de les dones. Això es va accentuar en el cas dels treballadors estrangers, ja que **la taxa d'ocupació dels homes estrangers va baixar 11,7 punts percentuals i la de les dones no va variar**, tal com mostra la taula 2. Això s'explica, en bona mesura, pel fet que on s'han produït les principals pèrdues d'ocupació hagi estat a la construcció, un sector amb una forta presència de població immigrada.

Taula 2. Evolució de les taxes d'ocupació, per sexes. Catalunya, 2005-2008

	Població total				Població estrangera			
	Quart trimestre 2005	Quart trimestre 2006	Quart trimestre 2007	Quart trimestre 2008	Quart trimestre 2005	Quart trimestre 2006	Quart trimestre 2007	Quart trimestre 2008
Total	57,7	58,2	58,6	55,9	65,3	70,0	67,1	61,5
Homes	68,2	68,0	68,4	63,2	79,4	82,3	79,3	67,6
Dones	47,7	48,7	49,2	48,8	50,6	55,5	55,2	55,0

font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Població Activa (Instituto Nacional de Estadística).

Les dades d'estrangers afiliats a la Seguretat Social també mostren aquest efecte: els homes van perdre 24.105 afiliats, mentre que les dones en van guanyar 7.632. Això va fer augmentar el percentatge de dones entre els afiliats estrangers: en acabar l'any, les dones representaven **el 40,8% de la població estrangera afiliada davant del 37,5% d'un any abans**.

Això ens indica que en aquests moments de crisi l'ocupació femenina resulta clau en el manteniment de força famílies immigrades, ja que els sectors laborals on s'insereixen mantenen la demanda.

3. Els col·lectius més afectats pel creixement de l'atur, en termes absoluts, són el marroquí, l'equatorià, el senegalès i el romanès.

Les dades sobre la pèrdua d'ocupació per origen segons l'EPA es mostren a la taula 5.

El col·lectiu marroquí, l'equatorià, el senegalès i el romanès, fortament inserits en el sector de la construcció, han incrementat en xifres similars el nombre d'aturats; ara bé, en relació amb el nombre d'ocupats que tenien, els més afectats han estat els senegalesos.

Taula 5. Increment del nombre de persones aturades per origen. Catalunya, 2007-2008

[La inserció laboral de la població immigrada]

	Persones aturades Quart trimestre 2007	Persones aturades Quart trimestre 2008	Increment	Creixement %
Marroc	27.951	33.791	5.840	20,9%
Equador	8.894	13.840	4.946	55,6%
Romania	6.938	11.821	4.883	70,4%
Colòmbia	6.869	7.155	286	4,2%
Senegal	1.906	6.837	4.931	258,7%
Argentina	4.534	6.739	2.205	48,6%
Xile	2.151	6.143	3.992	185,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Població Activa (Instituto Nacional de Estadística).

Si comparem les dades de l'EPA amb les dades d'afiliació a la Seguretat Social, s'observen algunes diferències. En primer lloc, veiem que qui ha patit una major pèrdua d'afiliats ha estat la població marroquina, seguida de l'equatoriana. Els marroquins perden 8.943 afiliats i els equatorians 5.672. A força distància d'aquests, el col·lectiu romanès perd 1.646 afiliats. Això ens indica que la **població treballadora marroquina i l'equatoriana són els més afectats per la crisi, pel que fa a l'ocupació reglada.**

4. La meitat de la pèrdua de treball dels estrangers el 2008 s'ha produït en l'economia submergida.

Les dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA) recullen la situació laboral de les persones, amb independència de la seva situació legal o de les condicions de treball; és a dir, ens dona informació sobre les persones que duen a terme un treball remunerat, independentment de si ho fan de forma reglada (amb alta a la Seguretat Social) o no.

L'EPA ens diu que els estrangers van perdre 32.400 llocs de treball, però les dades d'afiliació a la Seguretat Social ens diuen que només es van perdre 16.500 afiliats. **És a dir, la meitat de l'ocupació d'estrangers que es va perdre es va produir en l'economia submergida.**

Les dades de la Seguretat Social ens indiquen que en el 2008, tant la població treballadora autòctona com la immigrada van perdre afiliats: la primera, va perdre 129.500 altes i la segona 16.500. Proporcionalment, de principis a finals del 2008, els autòctons van perdre el 4,4% dels seus afiliats mentre que els estrangers en van perdre el 3,7%.

5. Amb la crisi, ha crescut la proporció de treballadors agrícoles i de treballadors de la llar. També s'ha incrementat el percentatge de treballadors estrangers autònoms.

L'any 2008, s'ha produït una davallada del pes del règim general en tots els col·lectius d'estrangers, mentre que **s'ha incrementat el pes del règim agrari i el de treballadors de la llar.** Alguns col·lectius, com el bolivià, que ja tenia molta presència en el règim de treballadors de la llar, l'ha incrementat; els marroquins han incrementat la seva presència en el règim agrari. La taula 14 mostra els percentatges.

Els xinesos i els romanesos són els que més destaquen en el règim de treballadors autònoms:

- Destaquem el cas dels romanesos: el seu percentatge d'autònoms va pujar molt l'any 2007, com a conseqüència de la moratòria que es va aplicar al dret de lliure circulació de treballadors assalariats a la Unió Europea. Tot feia pensar que durant el 2008 aquest percentatge s'aniria incrementant, atès que la moratòria seguia en vigor; no ha estat així, cosa que indica que la crisi econòmica no ha facilitat l'opció del treball autònom
- Els xinesos sí que han incrementat el seu percentatge d'autònoms. El **26,1% dels treballadors xinesos són autònoms** (el 26,9% en el cas de les dones xineses).

Taula 14. Evolució dels percentatges de població estrangera afiliada a la Seguretat Social segons el règim. Catalunya, 2006-2008

	General			Autònoms			Agrari			Treballadors de la llar		
	31 des. 2006	31 des. 2007	31 des. 2008	31 des. 2006	31 des. 2007	31 des. 2008	31 des. 2006	31 des. 2007	31 des. 2008	31 des. 2006	31 des. 2007	31 des. 2008
Romania	83,7	74,2	73,5	1,6	16,3	16,6	5,5	4,5	5,7	9,2	5,0	4,1
Marroc	84,6	83,1	79,1	5,2	6,4	6,0	6,3	7,4	10,3	3,6	3,0	4,5
Argentina	85,7	85,7	85,0	8,3	9,7	9,8	0,2	0,2	0,2	5,7	4,3	4,9
Bolívia	66,9	73,3	63,1	0,6	0,9	0,9	0,8	0,7	0,8	31,7	25,1	35,2
Colòmbia	82,7	85,0	83,9	2,8	3,6	3,5	0,9	0,8	1,6	13,6	10,6	11,0
Equador	79,6	84,5	83,6	1,2	2,1	2,2	0,6	0,6	0,7	18,7	12,8	13,5
Perú	83,9	85,4	83,7	2,9	3,2	2,9	0,2	0,2	0,2	12,9	11,0	12,9
Xina	78,1	75,1	70,5	18,8	23,0	26,1	0,5	0,3	0,5	2,6	1,7	2,9
Total:	81,6	81,3	78,2	7,3	9,5	9,8	2,8	2,9	3,8	8,1	6,3	8,1

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatorio Permanente de la Inmigración (Secretaría de Estado de Inmigración y Emigración).

El creixement de la proporció d'afiliats al règim de treballadors de la llar entre els treballadors estrangers afecta bàsicament les dones.

A la taula 19, es mostra el repartiment per règims de la seguretat social dels diferents grups nacionals. Les diferències són molt notables. Per exemple, el 52,2% de les dones bolivianes afiliades a la Seguretat Social es troben en el règim de treballadores de la llar, percentatge que contrasta amb el 8,9% de les dones treballadores argentines o el 6,3% de les xineses.

Taula 19. Evolució del pes de les dones afiliades en el règim de treballadors de la llar sobre les dones afiliades, per nacionalitats. Catalunya, 2005-2008

	31 de desembre de 2005	31 de desembre de 2006	31 de desembre de 2007	31 de desembre de 2008
Romania	32,0	22,5	13,8	10,5
Marroc	22,4	14,7	12,4	14,4
Argentina	17,2	10,2	7,8	8,9
Bolívia	70,8	52,0	41,3	52,2
Colòmbia	33,2	22,6	17,8	17,8
Equador	48,4	32,1	22,0	21,6

[La inserció laboral de la població immigrada]

Perú	29,4	22,7	19,7	21,6
Xina	6,2	5,3	3,4	6,3
Total	28,9	19,4	15,0	17,4

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori Permanente de la Inmigración (Secretaría de Estado de Inmigración y Emigración).

Per **branques d'activitat**, la **construcció** és la que més pèrdua d'**afiliats estrangers** va patir al llarg del 2008. Es van perdre 19.755 afiliats, el 25% dels que hi havia a finals del 2007. Els serveis empresarials i la indústria de manufactura també van perdre molts afiliats. En contrast, el **comerç** i l'**hostaleria** en van **guanyar**.

Les dones estrangeres van mantenir la seva concentració en quatre activitats: el **treball domèstic**, el **comerç**, l'**hostaleria** i les **empreses de serveis**. El nombre de treballadores en aquestes branques és molt similar (aproximadament 30.000), molt per sobre de qualsevol altra activitat.

6. La població immigrada se segueix concentrant en les categories laborals més baixes, tot i que l'any 2008 han millorat lleugerament la seva distribució en altres categories.

La distribució per categories dels treballadors estrangers és molt diferent de la de la població autòctona i es caracteritza per una **forta concentració en els categories baixes** (vegeu taula 25):

- El **30,2% dels afiliats estrangers** es troba a la categoria de peons, percentatge que és del 13,8% per al conjunt de la població.
- La concentració en les categories baixes és molt important per alguns grups: el **45,4% dels marroquins afiliats al règim general** es troba en la categoria de peó, la concentració més alta en aquesta categoria; segueixen els percentatges de peó entre els equatorians i els bolivians.
- L'any 2008 s'ha produït un lleuger increment de les categories més altes, degut principalment a una major pèrdua d'ocupació en els categories baixes. Això té a veure amb la pèrdua de llocs de treball en la construcció, on el percentatge de peons i altres categories baixes és molt elevada entre els estrangers.

Taula 25. Percentatges (horitzontals) de població estrangera afiliada a la Seguretat Social (en el règim general i en el de la mineria i el carbó), per categoria laboral i origen. Catalunya, 2008

	Enginyers, llicenciats, caps	Enginyers tècnics, ajudants	Caps administratius	Ajudants no titulats	Oficials administratius	Subalterns	Auxiliars administratius	Oficials de primera i segona	Oficials de tercera i especialistes	Peons i assimilats	Total
Romania	0,9	0,6	0,6	1,2	2,9	2,2	6,3	32,0	22,9	30,2	21.859

[La inserció laboral de la població immigrada]

Marroc	0,3	0,3	0,4	1,2	2,0	2,3	4,5	22,8	20,3	45,4	48.268
Argentina	7,8	2,3	3,5	3,2	14,7	4,2	17,7	17,9	14,4	14,2	11.527
Bolívia	1,7	0,4	0,4	1,6	3,3	5,4	10,4	19,4	17,9	39,5	11.259
Colòmbia	4,0	2,3	1,6	2,0	7,3	5,0	14,7	17,0	18,4	27,5	19.770
Equador	0,5	0,2	0,4	1,4	4,2	5,0	11,9	18,2	18,6	39,5	36.166
Perú	2,8	1,6	1,4	1,9	7,2	7,9	14,7	15,6	18,4	28,5	16.672
Xina	1,3	0,2	0,5	1,8	3,3	2,4	6,3	16,2	34,9	33,0	14.107
TOTAL	4,7	1,8	2,1	2,0	7,8	3,5	10,5	18,8	18,4	30,2	331.819

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori Permanente de la Inmigración (Secretaría de Estado de Inmigración y Emigración). Dades a 31 de desembre de 2008..